

การประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ. 2561
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ตามแนวคิดชิปปป์ โมเดล
An evaluation of Vongchavalitkul University's Bachelor of
Communication Arts Curricula (Revised 2018) based on the
Stufflebeam CIPP Evaluation Model

1. อีร์ คันโททอง (Thee Kunthotong), นศ.ด. (D.C.A.)*
2. บุษบาบรรณ ไชยศิริ (Bussababun Chaisiri), นศ.ม. (M.A.)
3. เมตตา ดีเจริญ (Metta Deecharoen), ค.ม. (B.Ed)
4. วีระยุทธ ทรัพย์ประเสริฐ (Verayut Sapprasert), นศ.ม. (M.Com.Arts)
5. จินณพัทธ์ ตั้งดวงมานิตย์ (Chinnaphat Tangduangmanit), นศ.ม. (M.CA.)
6. หทัยกนก กวีกิจสุภักดิ์ (Hataikanok Kawekijsupak), ศป.ม. (M.F.A)
7. มินทร์ธาดา เขียวทะเล (Minthada Khiaothale), บธ.บ. (B.B.A.)

วันที่ส่งบทความ : 23 มี.ค. 2566 วันที่แก้ไขบทความ : 27 เม.ย. 2566 วันที่ตอบรับตีพิมพ์ : 5 พ.ค. 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ. 2561 ของคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล โดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam : CIPP-Model) จำนวน 4 ด้านของหลักสูตร ประกอบด้วย ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product)

กลุ่มประชากรประกอบด้วย อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ศิษย์เก่า นักศึกษาปัจจุบัน นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 22 คน เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) และการวิเคราะห์ SWOT Analysis กับกลุ่มประชากรทั้ง 22 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลทำระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการในการเข้าศึกษาต่อในสาขานิเทศศาสตร์มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องรวมทั้งการถูกแทรกแซง (Disruption) จากสื่อออนไลน์ซึ่งได้เข้ามามีบทบาทกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและส่งผลกระทบต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสาขานิเทศศาสตร์โดยตรง โดยทำให้การหาความรู้และทักษะด้านนิเทศศาสตร์เป็นสิ่งที่เปิดกว้างโดยคนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้โดยผ่านสื่อออนไลน์ นักศึกษาส่วนใหญ่ของคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มาจากโรงเรียนในระดับอำเภอรอบนอกของจังหวัดนครราชสีมา

และมีทักษะพื้นฐานทางนิเทศศาสตร์ และนักศึกษาที่มีความคาดหวังที่จะเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางนิเทศศาสตร์ หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ทางด้านทฤษฎีและมีทักษะการเป็นนักปฏิบัติ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, นิเทศศาสตร์, ซิปป์ โมเดล

Abstract

This research aimed to evaluate Vongchavalitkul University's Bachelor of Communication Arts Curriculum (2018) using the Stufflebeam CIPP Evaluation Model that comprises four curriculum components: context evaluation, input evaluation, process evaluation, and product evaluation.

The population consisted of 22 individuals, including faculty members from the Department of Communication Arts, alumni, current students, communication arts authorities, and communication arts professionals. The research tools for this study included semi-structured interviews, focus group discussions, and SWOT analysis conducted with all 22 population. Data collection took place between October 2021 and February 2022.

The study found that the demand for further education in the field of Communication Arts has continuously decreased. This is partly due to disruptions caused by online media, which have played a role in changing society and affecting the teaching and learning methods in the field of Communication Arts. As a result, the pursuit of knowledge and skills in Communication Arts has become widely accessible, and most people can access and learn through online media. The majority of students in the Faculty of Communication Arts at Vongchavalitkul University come from schools in the outskirts of Nakhon Ratchasima province, and they have basic skills in Communication Arts. They want to enhance their knowledge and skills in Communication Arts. Vongchavalitkul University's Bachelor's degree program in Communication Arts focuses on producing graduates who have theoretical knowledge and practical skills, which align with the demands of the job market.

Keywords: Program Evaluation , Communication Arts , CIPP model

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 อาจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

(Lecturer, Faculty of Communication Arts Vongchavalitkul University)

1. E-mail: thee_kun@vu.ac.th, 2. E-mail: bussababun_cha@vu.ac.th, 3. E-mail: metta.dee@hotmail.com,

4. E-mail: akedoxland@outlook.com, 5. E-mail: chinnaphat_tan@vu.ac.th,

6. E-mail: hataikanok_kaw@vu.ac.th, 7. E-mail: minthada_khi@vu.ac.th

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้รับการสถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2527 และวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลได้จัดตั้งภาควิชานิเทศศาสตร์ขึ้นในปีการศึกษา 2534 โดยมีสาขาวิชานิเทศศาสตร์เพียงสาขาเดียว ต่อมาเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2536 ได้รับการอนุมัติจากทบวงมหาวิทยาลัยให้พัฒนาการเรียนการสอนเป็นคณะวิชาชื่อคณะนิเทศศาสตร์ ประกอบด้วย 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์และสาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ ในวันที่ 17 ธันวาคม 2537 ทบวงมหาวิทยาลัย อนุญาตให้วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลเปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล และคณะนิเทศศาสตร์ก็ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา ในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2538 และปัจจุบันคณะนิเทศศาสตร์ ได้เปิดสอน 1 หลักสูตร คือ หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ. 2561 โดยได้รับการรับรองหลักสูตรจากสภามหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2561 (มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, 2564) ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาทางคณะนิเทศศาสตร์ได้ผลิตบัณฑิตออกไปใช้สังคมไปแล้วจำนวนมาก แต่ด้วยสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป การเข้ามามีบทบาทในสังคมของสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะด้านการสื่อสาร หรือนิเทศศาสตร์ก็ได้ส่งผลต่อผู้ประกอบการด้านการสื่อสาร หรือนิเทศศาสตร์ รวมทั้งนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ที่จะต้องปรับตัวให้ทันตามยุคสมัย และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ทางคณะนิเทศศาสตร์เองก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันด้วยเช่นกัน ประกอบกับการครบรอบในการปรับปรุงหลักสูตรที่กำลังจะมาถึงนี้ และเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จึงต้องมีการดำเนินโครงการเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมยุคดิจิทัลนี้ อีกทั้งเพื่อให้การปรับปรุงหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทางคณะฯ จึงได้ใช้แนวคิด ชิปปี้ โมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ซึ่งจะนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรในครั้งนี้ โดยแนวคิดนี้ได้ถูกเผยแพร่ขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971 โดยสตัฟเฟิลบีม และคณะได้เขียนหนังสือทางการประเมินออกมาหนึ่งเล่ม ชื่อ “Educational Evaluation and decision Making” ซึ่งเป็นที่ได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการศึกษาของต่างประเทศและประเทศไทย เพราะได้แสดงให้เห็นถึงแนวคิด วิธีการทางทฤษฎี และแนวทางในการประเมินผลการศึกษาได้อย่างน่าสนใจและมีความทันสมัยอีกด้วย นอกจากนั้นสตัฟเฟิลบีมก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการประเมิน และรูปแบบของการประเมินอีกหลายเล่มอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบัน เรียกว่า โมเดลการประเมินแบบชิปปี้ หรือ ชิปปี้โมเดล (CIPP Model) ซึ่งการประยุกต์ใช้การประเมินผลในรูปแบบ CIPP Model นั้นจะนำมาใช้เป็นกรอบงานในการสร้างเกณฑ์ในการประเมินให้ครอบคลุม เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินผลโครงการ ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การประเมินผลแผนงานเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมุ่งเป้าไปที่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาวขององค์กร รูปแบบการประเมินแบบ ชิปปี้ (CIPP Model) นั้นได้มีการแบ่งมิติการประเมินออกเป็น 4 ด้าน คือ บริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) (Stufflebeam & Shinkfield, 2007)

ด้วยเหตุนี้ทางคณะนิเทศศาสตร์จึงได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จากแนวคิดชิปปี้โมเดลของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) มาเป็นองค์ประกอบสำคัญเพื่อนำเสนอข้อมูลต่อคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร เพื่อช่วยในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยมากขึ้น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสังคมในยุคดิจิทัล อีกทั้งในการพัฒนาหลักสูตรนั้นยังต้องอาศัยการทำงานที่เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาอีกด้วย ซึ่งทางคณะฯ มุ่งหวังที่จะให้หลักสูตรใหม่นี้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น ผู้เรียน ตลาดแรงงาน และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมในยุคดิจิทัลนี้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีทักษะ และประสบการณ์ที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพในอนาคต และมีส่วนในการพัฒนาสังคมให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ. 2561 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ตามรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model โดยมุ่งประเมิน 4 ประเด็น คือ การประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คือ การสนทนากลุ่ม (Focus group) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 – 3 จำนวน 10 คน ส่วนที่ 2 คือ การวิเคราะห์ SWOT Analysis กับบุคลากรคณะนิเทศศาสตร์ จำนวน 8 คน และส่วนที่ 3 คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth interview) กับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) จำนวน 4 คน ได้แก่ กลุ่มผู้บัณฑิต ศิษย์เก่า นักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ และนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 22 คน

3.2 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) และการวิเคราะห์ SWOT Analysis ตามรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model โดยมุ่งประเมิน 4 ประเด็น คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) และผู้วิจัยได้ใช้การตรวจสอบข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาโดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกันโดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้ข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งเป็นการหาความเชื่อถือของข้อมูลตามลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อนำมาเปรียบเทียบตรวจสอบข้อมูลซึ่งกันและกัน (สุภางค์ จันทวานิช, 2547)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2564 ไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

3.3.1 เตรียมประเด็นหรือแนวข้อคำถามตามรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ซึ่งครอบคลุมใน 4 ประเด็น คือ ทางด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ. 2561 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

3.3.2 เตรียมการด้านสถานที่ประชุมและอุปกรณ์การจดบันทึกและการอัดบันทึกเสียง

3.3.3 ดำเนินกิจกรรมตามนัดหมายและบันทึกเสียง โดยได้ขออนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลทุกท่านเพื่อบันทึกเสียงการสนทนาและการบันทึกภาพ

3.3.4 ถอดเทปการบันทึกเสียงผู้วิจัยนำไฟล์เสียงที่ได้จากการบันทึกไว้มาถอดเสียงให้เป็นข้อความ และตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

3.3.5 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) การจัดระเบียบข้อมูล (Data organizing) การแสดงข้อมูล (Data display) และการหาข้อสรุป (Conclusion) ของข้อมูลทั้งหมด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการนัดหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) การสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยผู้วิจัยได้นัดหมายการจัดกิจกรรมการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 – 3 ในวันที่ 31 มกราคม 2565

2) การวิเคราะห์ SWOT Analysis โดยผู้วิจัยได้นัดหมายการจัดกิจกรรมกับบุคลากรคณะนิเทศศาสตร์ จำนวน 2 ครั้ง ในวันที่ 22 ตุลาคม 2564 และวันที่ 3 ธันวาคม 2564

3) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth interview) โดยผู้วิจัยได้นัดหมายการจัดกิจกรรมการประชุมออนไลน์ผ่าน ZOOM เพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth interview) กับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ระหว่างวันที่ 8 พฤศจิกายน 2564 - 3 กุมภาพันธ์ 2565

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยจะวิเคราะห์ให้ครอบคลุมตามรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ซึ่งครอบคลุมใน 4 ประเด็น คือ ทางด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ. 2561 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล แล้วทำการสรุปแบบวิธีอุปนัย (Inductive) คือ การเขียนตามกรอบแนวคิดทฤษฎีหรือตอบประเด็นปัญหาของการวิจัย ตามกรอบแนวคิดที่ได้วางเอาไว้แล้ว นำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาและบรรยาย (Descriptive and Inductive Analytical) และนำข้อมูลที่ได้อภิปรายผลต่อไป

4. ผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล สำหรับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ในปีการศึกษา 2564 นี้ มีนักศึกษาทั้งหมด จำนวน 46 คน และมีบุคลากรทั้งหมด จำนวน 8 คน

4.2 ผลการประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ. 2561 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พบว่า ด้านบริบท (Context) พบว่า คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ได้เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรนิเทศศาสตร์มาตั้งแต่ปี 2534 โดยที่ผ่านมากการเข้าเรียนในสาขานิตศศาสตร์ ได้ผ่านจุดสูงสุดของความต้อการเข้าเรียนของนักศึกษาในสาขานี้ไปแล้ว และกำลังอยู่ในช่วงของการปรับตัว เข้าสู่ความสมดุล และจากความต้อการในการเข้าศึกษาต่อในสาขานิตศศาสตร์นี้เองก็ได้ทำให้จำนวนนักศึกษาใหม่ มีจำนวนลดลงเรื่อย ๆ รวมทั้งสื่อออนไลน์ที่ได้เข้ามามีบทบาทกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและยังส่งผลต่อ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสาขานิตศศาสตร์โดยตรงนี้ด้วย การหาความรู้และทักษะด้านนิตศศาสตร์ จึงเป็นสิ่งที่เปิดกว้างที่ใคร ๆ ก็สามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้ผ่านทางสื่อออนไลน์ และสื่อออนไลน์ยังส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อสื่อสารมวลชนในทุกแขนงทั้งสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพยนตร์ เป็นต้น หลายสื่อต้องปิดตัวลงหรือปรับองค์กรให้สามารถอยู่รอดได้ในยุคของสื่อสังคมออนไลน์นี้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ในช่วงที่ผ่านมานั้นถือได้ว่าล้วนเป็นตลาดแรงงานหลักของผู้ที่เรียนนิตศศาสตร์ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจึงส่งผลให้ในปัจจุบันนี้ค่านิยมหรือการตัดสินใจเลือกเรียนในสาขานิตศศาสตร์จึงเปลี่ยนไป ทั้งนี้แม้ว่าสื่อออนไลน์จะให้ความรู้แก่ทุกคนได้ก็ตาม แต่จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของคณะทำงานก็ พบว่า การเรียนนิตศศาสตร์นั้นยังเป็น ศาสตร์ที่ยังต้องมีความจำเป็นในการเรียนการสอนในห้องเรียนกับอาจารย์ผู้มีประสบการณ์อยู่เช่นกัน เพราะว่า คนที่เรียนเองผ่านสื่อออนไลน์ กับนักศึกษาในชั้นเรียนย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งวิธีการเล่าเรื่อง การนำเสนอ การเรียบเรียง ทักษะการพูด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้คือเส้นแบ่งของความเป็นวิชาชีพทางนิตศศาสตร์ ดังนั้นความลึกซึ้ง ในเนื้อหาและการได้ปฏิบัติจริงเพื่อพัฒนาทักษะนั้นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาคณะนิตศศาสตร์ การพัฒนาหลักสูตรจึงต้องเน้นการนำทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติให้มากขึ้น และหลักสูตรต้องสอดคล้องกับรูปแบบ การใช้ชีวิต (Life Style) ของคนรุ่นใหม่อีกด้วย

4.2.1 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะมาจากโรงเรียนในระดับอำเภอรอบนอกของจังหวัดนครราชสีมา รองลงมาจะมาจากจังหวัดชัยภูมิ และจากการสัมภาษณ์นักศึกษาก่อนเข้าศึกษา พบว่า เด็กจะมีพื้นฐานทางด้านทักษะทางนิตศศาสตร์อยู่บ้างแล้วและมีความชอบทางด้านการตัดต่อ การถ่ายทำภาพยนตร์ การแสดง และการถ่ายภาพ รวมทั้งกลุ่มพีธีกร อีกด้วย โดยส่วนใหญ่คาดหวังความรู้และทักษะ เพื่อนำไปพัฒนาตนเองตามความชอบของตนเองอยู่แล้วและสำหรับบุคลากรของคณะนิตศศาสตร์พบว่า อาจารย์ผู้สอนจะมีทักษะหลากหลาย ทั้งด้านวาทวิทยา ด้านวิทยุและโทรทัศน์ ด้านภาพยนตร์ ด้านสื่อสาร การตลาด ด้านวัฒนธรรมศึกษา ด้านการสื่อข่าวและการประชาสัมพันธ์ และส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่จังหวัด นครราชสีมาและค่าเฉลี่ยช่วงอายุประมาณ 30-40 ปี

4.2.2 ด้านกระบวนการ (Process) หลักสูตรมีการกำหนดการสำเร็จการศึกษาไว้จำนวน 134 หน่วยกิต และยังมีวิชาที่มีเงื่อนไขที่จะต้องเรียนผ่านรายวิชาอื่นมาก่อนอีกจำนวน 17 วิชา และตลอดการบริหารหลักสูตรนั้นพบว่า หลักสูตรมีความทันสมัยและตอบโจทย์ตลาดแรงงาน สามารถช่วยเตรียมความพร้อมและเตรียมความรู้สำหรับนักศึกษาให้เข้ากับแนวโน้มและศักยภาพในตลาดแรงงานได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มคุณภาพการศึกษา รวมถึงทักษะและความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร การผลิตสื่อ การวิเคราะห์และวิจัยตลาดและผู้บริโภค ซึ่งเป็นทั้งทักษะที่จำเป็นและสำคัญในการทำงานในสายงานนี้ในอนาคต ทางหลักสูตรได้มีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อเพิ่มพูนทักษะด้านวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ เช่น การจัดโครงการสหภาพกล้องส่องทัศนเป็นการจัดกิจกรรมถ่ายภาพนิ่งและงานสารคดีนอกสถานที่เป็นประจำทุกปีการศึกษา การจัดเทศกาลหนังสือสั้นเมืองย่า เพื่อเป็นพื้นที่ฉายหนังของนักศึกษาในหลักสูตรและเป็นพื้นที่ได้แลกเปลี่ยนกับผู้เชี่ยวชาญและนักวิจารณ์ภาพยนตร์ที่พร้อมให้คำแนะนำที่จะนำไปพัฒนาผลงานในอนาคตได้เป็นอย่างดี การจัดกิจกรรมสร้างสื่อดิจิทัลให้กับชุมชนภายในเขตรอบพื้นที่มหาวิทยาลัย ซึ่งนักศึกษาจะได้เรียนรู้วิธีการใช้โปรแกรมและเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างสื่อดิจิทัลกับโจทย์ที่ท้าทายในการทำงานจริงกับชุมชน เช่น ออกแบบโปสเตอร์และแบนเนอร์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น

นอกจากนี้หลักสูตรยังได้มีการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานและฝึกประสบการณ์วิชาชีพขั้นพื้นฐานให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพื่อเรียนรู้และพัฒนาทักษะขั้นเบื้องต้นพร้อมปรับระบบการเรียนรู้และหลักคิดที่มิต้องสายงานด้านนิเทศศาสตร์ อีกทั้งหลักสูตรยังมีการจัดกิจกรรมงานสัมมนา เพื่อให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้และเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในสายงานนิเทศศาสตร์อีกด้วย ทั้งนี้ในระหว่างที่เรียนในรายวิชาภาคปฏิบัติทางหลักสูตรก็จะผลักดันและส่งเสริมให้นักศึกษาได้ลงแข่งขันประกวดในเวทีต่าง ๆ ด้านทำสื่อสร้างสรรค์ทั้งในรูปแบบภาพถ่ายและหนังสั้นตลอดปีการศึกษา โดยให้รุ่นพี่ชั้นปีที่ 4 เป็นผู้ให้คำแนะนำเสริมและลงพื้นที่ช่วยเหลือรุ่นน้องในการผลิตผลงาน ทำให้หลักสูตรสามารถผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลออกไปสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพพร้อมทำงานได้จริงตามความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง

4.2.3 ด้านผลผลิต (Product) จากรายงานการประกันคุณภาพระดับคณะของปีการศึกษา 2563 ที่ผ่านมา พบว่า บัณฑิตของคณะนิเทศศาสตร์มีงานทำแล้วคิดเป็นร้อยละ 88.89 โดยผู้ที่ได้ทำงานแล้วจะทำงานเป็นพนักงานบริษัทหรือองค์กรธุรกิจเอกชนคิดเป็นร้อยละ 62.5 และดำเนินธุรกิจอิสระหรือเจ้าของกิจการคิดเป็นร้อยละ 37.5 และบัณฑิตได้ทำงานตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษามาคิดเป็นร้อยละ 50 และบัณฑิตได้รับเงินเดือนเริ่มต้นสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 50 โดยทั้งหมดได้งานทำหลังจากที่สำเร็จการศึกษาภายใน 1 ปี

4.3 การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ของหลักสูตร

การวิเคราะห์เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ของหลักสูตรนั้น สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางการวิเคราะห์ SWOT ของหลักสูตรนิเทศศาสตร์

การวิเคราะห์ SWOT ของหลักสูตรนิเทศศาสตร์	
<p>Strength (จุดแข็ง)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นนักปฏิบัติ - มีผลงานนักศึกษาที่เป็นประโยชน์ - ชื่อหลักสูตรยังเป็นที่ยอมรับและน่าสนใจอยู่ - มีการดูแลนักศึกษาที่ดี เข้าถึงง่าย - เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งเดียวในโคราช - มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาได้ใช้ทักษะทางวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน 	<p>Opportunity (โอกาส)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตลาดแรงงานยังต้องการบัณฑิตที่มีทักษะความสามารถด้านปฏิบัติและด้านการผลิตสื่อที่หลากหลาย - เป็นยุคของสื่อออนไลน์ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและนำเสนอ Contents ได้ - ตลาดแรงงานต้องการคนที่สามารถใช้สื่อใหม่และทักษะการใช้สื่อใหม่ได้ - มหาวิทยาลัยอยู่ในกลุ่ม 3 (กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น) - สังคมต้องการ Contents ที่แตกต่างและน่าสนใจ
<p>Weakness (จุดอ่อน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ และ อินเทอร์เน็ต สำหรับการเรียนการสอนยังไม่ทันสมัย - บุคลากรยังมีทักษะความสามารถไม่หลากหลาย - ค่าบำรุงการศึกษาและค่าใช้จ่ายทางการศึกษาแพงกว่ามหาวิทยาลัยคู่แข่ง - สถานที่การฝึกงานหรือสหกิจศึกษา มีให้เลือกน้อยและไม่หลากหลาย 	<p>Threat (อุปสรรค)</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตรมีเครือข่ายน้อย - นโยบายและงบประมาณในการสนับสนุนมีความจำกัด - ค่าตอบแทนของบุคลากรและอาจารย์น้อยจึงมีข้อจำกัดในการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน - สิ่งสนับสนุนในการเรียนการสอน เช่น ห้องสมุด, โรงอาหาร, ลานจอดรถ, สถานที่และบรรยากาศของมหาวิทยาลัย, ร้านค้าต่าง ๆ ยังมีความจำกัดและไม่น่าดึงดูดใจให้นักเรียนสนใจสมัครเรียนเท่าที่ควร

จากตารางที่ 1 เห็นได้ว่า ความโดดเด่นของหลักสูตรคือ ชื่อของหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิตนั้นยังเป็นที่ยอมรับได้อยู่ และทางหลักสูตรก็ยังคงได้เน้นในด้านการฝึกทักษะวิชาชีพให้กับนักศึกษา ความอบอุ่น และการดูแลเอาใจใส่ให้นักศึกษาเป็นอย่างดี ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงตลาดแรงงานภายนอกแล้วนั้นก็เห็นได้ว่า ตลาดแรงงานยังต้องการบัณฑิตที่มีทักษะด้านปฏิบัติและการผลิตสื่อแบบหลากหลาย (Multi Skill) โดยเป็นยุคสมัยของสื่อออนไลน์ที่นักศึกษาทุกคนต้องสามารถใช้งานและนำเสนอ Contents ที่สร้างสรรค์ได้ และในส่วนของจุดอ่อนรวมถึงอุปสรรคนั้น พบว่า อุปกรณ์พื้นฐานในการเรียนการสอนยังไม่ทันสมัยเท่าที่ควร ค่าเทอมที่แพงกว่าคู่แข่งและด้านของเครือข่ายยังเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาให้มากขึ้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยการประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ. 2561 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มีผลการวิจัยที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 ทักษะวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มเกี่ยวกับบริบทของสังคมที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์นั้น หลักสูตรต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมที่เปลี่ยนไป กล่าวคือ การสอนควรเน้นด้านการผลิตสื่อโดยนักศึกษาต้องเป็น “One for All” นั่นคือในตัวคนเดียวสามารถทำได้ทุกอย่าง นักศึกษายุคใหม่จำเป็นจะต้องมีทักษะทางวิชาชีพนิเทศศาสตร์พื้นฐานครบทุกด้าน ซึ่งก็สอดคล้องกับ Shubert (2011) ที่ได้

กล่าวไว้ว่า ในศตวรรษที่ 21 นี้ปัจจัยสำคัญคือ ความสำเร็จ (Knowledge) และทักษะ (Skills) ให้ได้ตามความคาดหวังของสังคม และในอนาคตอันใกล้นี้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ก็จะเล็กลงและทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย กระบวนการเรียนการสอนจึงควรสอนให้นักศึกษาเรียนรู้ในภาพกว้างและหลากหลายทางวิชาชีพ เพื่อให้ นักศึกษาได้ค้นหาความชอบความถนัดและเลือกเส้นทางวิชาชีพของตนเอง รวมถึงรูปแบบการจ้างงานหรือการประกอบอาชีพจะเปลี่ยนไปอีกด้วย ดังนั้นคนที่มีทักษะทุกด้าน ทำได้ทุกอย่างในตัวเองจะไปได้ดีและมีทางเลือกที่มากกว่า ซึ่งก็สอดคล้องกับสุธาสิณี นิรัตติมานนท์ (2560) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ทางด้านนิเทศศาสตร์ เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน และยังสอดคล้องกับแนวคิด หน้าที่และวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา และหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่ระบุว่า หนึ่งในเป้าหมายพื้นฐาน สำคัญของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาคือการถ่ายทอดและสร้างความพร้อมทักษะทางด้านอาชีพให้แก่ นักศึกษาสังคมสมัยใหม่ต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตบุคลากรระดับมืออาชีพขั้นสูงที่มีประสิทธิภาพ และยัง สอดคล้องกับ Freedom Lift (2008) ที่ได้กล่าวว่า การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยการลงมือ ปฏิบัติจริง หรือการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนนั้น มีความสำคัญกว่าเนื้อหาสาระใน ห้องเรียน ดังนั้นการศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตร์จึงต้องควรเน้นไปที่การฝึกทักษะวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ จริงที่ไม่ใช่เพียงอยู่ในห้องเรียน ซึ่งควรสอดคล้องกับตลาดแรงงานที่ต้องการคนที่มีความสามารถรอบด้านทำได้ ทุกอย่าง แม้ในวันข้างหน้ากระแสสังคมหรือภูมิทัศน์จะเปลี่ยนไปอย่างไร แต่ทักษะวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ก็ จะยังคงเป็นพื้นฐานให้เราทำสิ่งต่าง ๆ ได้เช่นเดิม

5.2 กระบวนการผลิตบัณฑิตที่จะต้องเน้นภาคปฏิบัติให้มากขึ้น

หลักสูตรควรมีการบูรณาการรายวิชาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันและปรับเนื้อหาให้มีความทันสมัยให้ มากขึ้น และวิชาในหมวดศึกษาทั่วไปก็ควรเลือกวิชาที่ส่งเสริมทักษะวิชาชีพของนักศึกษา ควรมีการกำหนด เป้าหมายในแต่ละชั้นปีว่าจะให้นักศึกษามีทักษะใดบ้างเมื่อจบแต่ละปีการศึกษา และที่สำคัญคือ ควรปรับ หลักสูตรให้เข้าสู่ออนไลน์มากขึ้นและสอดคล้องกับรูปแบบการใช้ชีวิต (Life Style) ของคนรุ่นใหม่ รวมทั้ง การชูประเด็นจุดเด่นของหลักสูตรในการเป็นนักปฏิบัติ (Production) ซึ่งก็สอดคล้องกับสุธาสิณี นิรัตติมานนท์ (2560) ที่ได้กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา ตรงตามพัฒนา ของผู้เรียนในช่วงอายุต่าง ๆ ตรงตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียนและสังคม ตรงตามลักษณะ วัฒนธรรม ประเพณี และเอกลักษณ์ของชาติ มีเนื้อหาการสอนที่บริบูรณ์ช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหา ด้วยตนเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการปรับหลักสูตรควรมองไปที่โอกาสที่จะต้องปรับให้สอดคล้อง กับสื่อออนไลน์ ซึ่งนักศึกษาควรต้องมีทักษะวิชาชีพพื้นฐานที่สามารถผลิตสื่อได้เองด้วย โดยต้องรู้กระบวนการ ผลิตตั้งแต่ ขั้นตอนก่อนการผลิต (pre-production) – ขั้นตอนการผลิต (production) – ขั้นตอนหลังการผลิต (post-production) และการเรียนการสอนก็ควรเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในภาคปฏิบัติ (Production) ให้มากขึ้น สอดคล้องกับศุภนิช จันทรสอง (2560) ที่ได้กล่าวว่า นิเทศศาสตร์เป็นศาสตร์ทางด้านสังคมศาสตร์ที่เน้นใน เรื่องของการเรียนควบคู่กับการปฏิบัติการ ดังนั้นจึงควรเน้นการเรียนการสอนที่ให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง และจัดให้มีอุปกรณ์การเรียนที่พร้อมและทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นกล้อง ห้องปฏิบัติการ รวมไปถึงอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกสำหรับการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดประสิทธิภาพในการ

เรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ และหลักสูตรเองก็ควรมีโครงการใหญ่เพื่อให้นักศึกษาได้นำทักษะที่เรียนมาบูรณาการ ความรู้จากที่เรียนมาทั้งหมดมาใช้ในการทำงานโครงการจริงและมีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาให้คำแนะนำ เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพของงานนักศึกษาออกไปทำงานจริง

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยในครั้งนี้

6.1.1 ในการปรับปรุงหลักสูตรนั้นควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมที่เปลี่ยนไปใน ศตวรรษที่ 21 และการเรียนการสอนก็ควรเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในภาคปฏิบัติ (Production) ให้มากขึ้น

6.1.2 หลักสูตรควรมีการบูรณาการรายวิชาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันและปรับเนื้อหาให้มีความทันสมัยให้ มากขึ้น และควรมีการกำหนดเป้าหมายในแต่ละชั้นปี เมื่อเรียนจบในแต่ละชั้นปีแล้วนักศึกษาจะมีทักษะใดบ้าง

6.1.3 หลักสูตรควรเน้นการสอนด้านทักษะวิชาชีพพื้นฐานที่นักศึกษาต้องสามารถผลิตสื่อได้ด้วย ตัวเองแบบครบวงจร โดยต้องรู้กระบวนการผลิตตั้งแต่ ขั้นตอนก่อนการผลิต (pre-production) – ขั้นตอนการ ผลิต (production) – ขั้นตอนหลังการผลิต (post-production)

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษางานวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาถึงความต้องการเข้าศึกษาต่อในสาขานิเทศ ศาสตร์ของกลุ่มนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของหลักสูตรโดยตรง

6.2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของแต่ละสถาบันโดยเฉพาะสถาบันที่อยู่ใน พื้นที่เดียวกัน

7. เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. (2564). *ข้อมูลมหาวิทยาลัย*. สืบค้น 7 มกราคม 2564,

จาก <https://www.vu.ac.th/ประวัติและความเป็นมา/>

ศุภณิข จันทร์สอง. (2560). การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*. 11(2), 315-335.

สุภางค์ จันทวานิช. (2547). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุธาสิณี นีรัตติมานนท์. (2560). การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. 13(2), 203-226.

Freedom Life. (2008). *Educational Theory*. จาก <http://witthawas.multiply.com/journal/item/6>

Shubert, A. N. (2011). *Teaching millennial: A model for integrating 21st century skills into*

an English language arts curriculum. จาก [http://search.proquest.com/docview/](http://search.proquest.com/docview/903971672?accountid=31286)

903971672?accountid=31286

Stufflebeam and Shinkfield. (2007). *Evaluation Theory, Models and Applications*.

John Wiley and Son, Inc.